

Vyhodnotenie cukrovarníckej kampane 2013/2014 na Slovensku

EVALUATION OF SUGAR CAMPAIGN 2013/2014 IN SLOVAKIA

Referát prednesený na Cukrovarnícko-liehovarníckej konferencii 2014

Dušan Janíček – podpredsa Slovenského cukrovarníckeho spolku

Príprava na cukrovarnícku kampaň 2013/2014 sa začala výberom oševných plôch ešte v priebehu spracovania cukrovej repy na konci roka 2012. Po skúsenostiach z predchádzajúcich rokov sa cukrovarnícke spoločnosti rozhodli oševné plochy navýšiť. V spolupráci s pestovateľmi cukrovej repy sa tento zámer podarilo uskutočniť. Snahou bolo zaistiť výrobu cukru tak, aby bol produkčný potenciál výrobcov cukru lepšie využitý. Po skúsenostiach so znížením výrobných kvót Slovenska z pôvodných 207 432 t cukru až na výsledných 112 319,5 t to znamenalo, že potreby domácej ekonomiky neboli pokryté cukrom z vlastnej výroby, ale časť spotrebiteľov cukru bola odkázaná na dovozy. Pritom výrobný potenciál súčasných výrobcov umožňuje produkovať cca 180 tis. t cukru. Z uvedených dôvodov sa výrobcovia cukru rozhodli, že je potrebné zvýšiť produkciu cukru jednak zvýšením kontraktácie výmery cukrovej repy a intenzifikáciou zvýšiť aj hektárové výnosy cukrovej repy a polarizačného cukru. Pre naplnenie tohto zámeru sa po intenzívnych diskusiách s pestovateľmi zvýšila zberová plocha cukrovej repy v roku 2013 na 20 079 ha. Pôvodne bolo zakontrahované ešte o cca 400 ha viac, ale pre rozmáčanú pôdu po mimoriadne vlhkej zime sa tento plán nenaplnil. Zmluvy podpísalo celkom 194 pestovateľov, na jedného pestovateľa pripadalo v priemere 103,5 ha. Výsledky v pestovaní cukrovej repy za posledných 5 rokov postupne vygenerovali okruh pestovateľov, ktorí dosahujú dobré až výborné produkčné aj ekonomické výsledky.

S výsevom cukrovej repy sa začalo v poslednej dekáde marca 2013 a sejba bola ukončená v poslednej dekáde apríla. Približne 80% zakontrahovaných plôch bolo zasiatych do 12. apríla. Zvyšok osevo sa ťahal až do konca apríla kvôli

rozmáčanej pôde. Cukrová repa vzhádzala veľmi dobre. Porasty boli kompletne a ku koncu mája bola repa vo výbornej zdravotnej a biologickej kondícii. Priemerný počet jedincov dosiahol 91 310 rastlín na 1 ha a bol najvyšší za posledných päť rokov. Oproti roku 2012 bol počet jedincov na jeden 1 ha vyšší o cca 5 000. Po sčítaní jedincov cukrovej repy a po prvej inventarizácii sme na Slovensku očakávali priemernú úrodu vyššiu ako 60 t.ha⁻¹ repy a cukornatosť na úrovni 17 %. Očakávala sa celková úroda 1 204 700 t cukrovej repy a výroba cukru mala dosiahnuť 183 tis. t cukru.

Počasia v priebehu leta však tento optimistický scenár narušilo. Od polovice júna 2013 až do konca augusta prakticky nepršalo. Deficit zrážok v lete prekročil 80 mm na 1 m². Napriek letnej nepriazni počasia sa dobre založená úroda cukrovej repy odmenila veľmi slušnými výsledkami na poli aj pri spracovaní. Zber cukrovej repy bol zahájený 8. septembra.

Cukrovarnícka kampaň začala 11. septembra 2013 v Slovenských cukrovaroch, s. r. o., v Sereďi a 25. septembra v Považskom cukre, a. s., Trenčianska Teplá. Počas kampane sa spracovalo v oboch cukrovaroch spolu 1 148 047 t cukrovej repy. Je to množstve najviac spracovanej cukrovej repy od kampane 2006/2007. Cukrová repa sa zozbierala z plochy 20 079 ha. Priemerná hektárová úroda dosiahla výšku 57,18 t pri priemernej cukornatosti 16,78 %. Úroda polarizačného cukru dosiahla výšku 9,6 t.ha⁻¹. Pre porovnanie podobný deficit letných zrážok bol v roku 2007. V tom roku bola priemerná úroda buliev 47,6 t.ha⁻¹ a úroda polarizačného cukru 7,71 t.ha⁻¹. Dobrá koordinácia zberu a spracovania cukrovej repy, ako aj priaznivé počasia počas celej kampane udržali cukrovú repu v dobrej spracovateľskej kvalite.

Využívanie spracovateľských kapacít cukrovarov a vysoká technologická disciplína umožnili dosiahnuť najvyššiu výťažnosť cukru z repy v histórii. Výťažnosť bieleho cukru dosiahla 89,58 %.

Počas kampane sa vyrobilo 172 628 t cukru. Z 1 ha zasiatej cukrovej repy sa vyrobilo 8,6 t bieleho cukru. V priemere sa denne spracovalo 10 602 t cukrovej repy. Oproti predošlej kampani 2012/2013 došlo k zvýšeniu dennej spracovateľskej kapacity o vyše 300 t. Po ukončení výroby cukru v Dunajskej Stredě v roku 2008 sa denné spracovanie cukrovej repy znížilo z 14 700 t na 9 000 t. Postupnými investičnými a technologickými krokmi sa spracovateľská kapacita v oboch slovenských cukrovaroch zvýšila na súčasných 10 602 t spracovania cukrovej repy za 24 h. Cukrová repa sa spracovávala v Považskom cukrovaroch, a. s., Trenčianska Teplá do 30. decembra 2013

a v Slovenských cukrovaroch, s. r. o., Sereď do 11. januára 2014. V konečnom dôsledku môžeme cukrovárnicú kampaň 2013/2014 hodnotiť ako veľmi uspokojivú.

Súhrn

Príprava na kampaň 2013/2014 začala výberom osevných plôch a kontraktáciou cukrovej repy už koncom roka 2012. Po skúsenostiach z predchádzajúcich kampaní sa rozhodli cukrovárnicke spoločnosti navýšiť osevné plochy o cca 1 000 ha. Konečné hektáre repy určenej na zber sa ustálili na 20 079 ha. Cukrovú repu pestovalo spolu 194 farmárov. So siatím sa začalo v poslednej dekáde marca a bolo ukončené až v poslednej dekáde apríla pre podmáčanú pôdu. Repa vchádzala veľmi dobre. Porasty boli kompletne a ku koncu mája bola vziďená cukrová repa vo výbornej kondícii. Priemerný počet jedincov dosiahol 91 310 kusov na 1 ha. Od polovice júna 2013 až do konca augusta prakticky nepršalo. Napriek nepriazni počasia sa dobre založená úroda odmenila druhou najúspešnejšou kampaňou po roku 1989. Priemysel spracoval spolu 1 148 047 t cukrovej repy a vyrobil 172 628 t bieleho cukru a 46 270 t melasy o 50% pol. V priemere sa urodilo 57,18 t.ha⁻¹ cukrovej repy o cukornatosti 16,78 %. Za deň sa v priemere spracovalo 10 602 t repy. V konečnom dôsledku môžeme cukrovárnicú kampaň 2013/2014 hodnotiť ako veľmi uspokojivú.

Kľúčové slová: Slovenská republika, cukrovárnicke priemysel, cukrovárnicke podnik, cukor, cukrová repa, cukrovárnicke kampaň, kvóta, výroba cukru, výsledky kampane, úroda.

Janiček D.: Evaluation of Sugar Campaign 2013/2014 in Slovakia

Preparation for sugar campaign 2013/2014 started by choosing the sowing areas and contracting sugar beet already at the end of 2012. After the experience of previous campaigns, sugar companies decided to gross up the sowing areas by about 1,000 hectares. The final acreage determined for cropping represented 20,079 ha. Sugar beet was grown by 194 farmers. Sowing started in the last decade of March and was finished in the last decade of April due to sloppy soil. Sugar beet accrued very well. The beet cover was complete and at the end of May the sugar beet was in excellent shape. The average amount of beets per hectare reached 91,310 pcs. Since mid-June 2013 till the end of August there was almost no rain. Despite the unfriendly weather conditions the well based crop

Tab. 1. Základné údaje o cukrovárnickej kampani na Slovensku

Ukazovateľ	Kampaň 2013/2014
Zberová plocha cukrovej repy (ha)	20 079
Počet pestovateľov	194
Priemerná výmera na pestovateľa (ha)	103,5
Priemerná úroda buliev (t.ha ⁻¹)	57,18
Priemerná úroda polarizačného cukru (t.ha ⁻¹)	9,60
Priemerná úroda bieleho cukru (t.ha ⁻¹)	8,60
Výťažnosť cukru (%)	89,59
Spracovaná repa (t)	1 148 047
Priemerná cukornatosť (%)	16,78
Výroba cukru (t)	172 628
Výroba melasy (t)	46 270
Denná spracovateľská kapacita (t.d ⁻¹)	10 602

rewarded the farmers with the second best campaign since 1989. Sugar industry processed together 1,148,047 tonnes of sugar beet and produced 172,628 tonnes of white sugar and 46,270 tonnes of molasses (50 % polarization). The average yield was 57.18 tonnes of sugar beet per hectare with 16.78 % sugar content. The average of about of about 10,602 tonnes of sugar beet was processed every day. We can thus assess the Sugar campaign 2012/2013 in Slovakia as a very satisfactory.

Key words: Slovak republic, sugar industry, sugar beet, sugar campaign, quota, sugar production, campaign results, crop, yield.

Kontaktná adresa – Contact address:

Ing. Dušan Janiček, Slovenský cukrovárnicke spolok, Záhradnícka 21, 811 07 Bratislava, Slovensko, e-mail: dusan.janicek@agrana.com

